

de Cluny de duplicitats abacials. El mateix any 978 Garí emprèn el segon viatge a Itàlia. Ja de retorn, rep a Cuixà els venecians Pere Ursèol, Joan Gradenico, Joan Morozini, Marí i Romuald, fet que trobem tractat en tres cròniques: el *Cronicó Venecià*, escrit per Joan Diaca (entorn del 1000), *Vida de sant Romuald*, de sant Pere Damià (1042) i *Vida de sant Pere Ursèol*, anònima, que fou redactada a Cuixà, uns cent anys després, i desconeix les altres dues fonts, però té presents els documents guardats al monestir. Totes tres obres narren el viatge de Garí a Itàlia i la fugida del dux Pere Ursèol de Venècia i els seus companys. Poques coses sabem de l'estada dels venecians a Cuixà. Ursèol i Romuald feren amistat amb el cercle de Garí, Oliba Cabreta i el comte-bisbe Miró. Possiblement fou Ursèol qui encomanà a Garí l'entusiasme per Terra Santa. En aquest moment s'esdevé el contacte entre Garí i Gerbert, que sembla que no passà d'una amistat epistolar. La mort de Pere Ursèol (10 gener 988) representa la dispersió del grup de Cuixà: Romuald marxa a Ravenna; Gradenico i Garí acompanyen el comte Oliba Cabreta a Montecasino, des d'on Garí passa a Jerusalem. Oliba Cabreta morí a Montecasino el 990. Al seu retorn de Jerusalem Garí és confirmat per Joan XV (993) com a abat dels monestirs de Lézat, Carcassona, Cuixà, Mas Garnier i Alet; d'aquests dos darrers desconeixem la data de llur incorporació al grup dels governats per Garí. Aquest no retorna a Cuixà, que segueix regit per un abat rector. Fins a la seva mort, probablement entre els anys 998 i 1000, sembla que Garí resideix al monestir de Lézat, l'abat rector del qual traspassa abans del 996, en la qual data hi trobem ja Hug, abans abat rector d'Alet. El comte Tallaferró parla de Garí com a difunt el febrer de l'any 1000.

Intervenien el PRESIDENT, el Sr. M. COLL I ALENTORN i el COMUNICANT. — JOAN-F. CABESTANY, Secretari.

19 novembre 1954: Llengua i Literatura. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El PRESIDENT presenta el professor István Frank, de la Universitat de Saarbrücken, i recorda els seus treballs més importants.

El Prof. FRANK exposa la seva comunicació, que tracta de *Poésie hispanique et poésie européenne en Catalogne au XIIe siècle*. Comença dient que dues descobertes filològiques recents modificaran, possiblement, alguns punts de la història de les literatures romàniques a l'Edat mitjana. El Comunicant es proposa d'examinar-les i de situar-les en relació amb els orígens de la Literatura a Catalunya. Es tracta, en el camp de l'epopeia, de la *Nota Emilianense*, descoberta pel Prof. Dámaso Alonso i publicada al darrer fascicle de la «Revista de Filología Española»; en el camp de la poesia lírica, de refranys mossàrabs trets de cançons hipano-aràbigues, sovint de molta antiguitat. Després d'analitzar la *Nota Emilianense*, indicant-ne les particularitats lingüístiques i de criticar alguns punts del comentari del seu savi editor, el Comunicant fa veure que la *Nota* confirma totalment la teoria de Bédier sobre els orígens de la *Chanson de Roland*, o sia que la llegenda local sobre Rotlan no cristallitza en poema fins al segle XI. La llegenda de Rotlan es reflecteix a Catalunya, a l'època de la *Nota*, en els testimoniatges onomàstics que han estudiat recentment la Sra. Rita Léjeune i el Sr. Paul Aebischer, però la difusió dels noms *Rotlan (Roland)* i *Oliver (Olivier)* no proven l'existència d'una forma veritablement literària de la llegenda, i la difusió de la *moda onomàstica* no ha seguit forçosament el sentit i les etapes de la difusió de la *llegenda*. D'altra banda, la moda d'aquests noms arriba a Catalunya en plena crisi onomàstica, quan hom abandona els noms del tipus *Goldredus, Wisquafredus, Teudalecus, Trasgonza*, i *Tudiscla* a favor de *Ramon, Guillem, Berenguer, Arnau, Ermessèn, Berenguera*, etc. Els primers indicis de celebritat literària per a la llegenda de Rotlan a Catalunya es troben vers 1170-1185, època de Guerau de Cabrera i de Guillem de Berguedà. En aquests anys apareix la primera generació de poetes lírics: Guillem de Berguedà, Pons Saguàrdia i el rei Alfons. La joventut d'aquests poetes coincideix amb l'expansió de la poesia

aràbigu-andalusa de l'escola d'Ibn-Guzman, els deixebles de la qual es trobaven no solament en els grans centres veïns, com València, sinó també a les ciutats alliberades de Saragossa, Lleida i Tortosa. L'estudi atent de llurs obres no revela en absolut cap influència aràbiga en els poetes catalans. Aquests encaixen perfectament en els quadres de la poesia provençal, a la qual els uneixen estrets lligams històrics, literaris i mètrics. Tot això posa en dubte els bons fonaments de les teories que farien derivar de la poesia àrab la poesia lírica de les literatures romàniques.

Intervenen el **PRESIDENT**, el Sr. M. COLL I ALENTORN (satisfacció per la reivindicació de les teories de Bédier; potser la data assignada per aquest a l'aparició de la llegenda carolíngia és molt tardana, puix que hom pot afirmar que la llegenda carolíngia apareix a Catalunya al segle x i, amb seguretat, en la *Crònica de Ribagorça*, del segle xi) i el **COMUNICANT** (precisions sobre les teories de Bédier; cal distingir entre tradició literària i llegendària). — CARME BOYÉ, Secretari.

4 desembre 1954: Llengua i Literatura. — Presideix el Sr. R. ARAMON I SERRA.

El Sr. A. M. BADIA I MARGARIT presenta el professor Rafael Lapesa, de la Universitat de Madrid, i recorda els seus treballs més importants.

El Prof. LAPESA exposa la seva comunicació, que versa sobre *Gutierre de Cetina: algunos aspectos de su poesía*. La gran poesia espanyola del segle xvi — diu — resulta de la incorporació successiva d'elements que havien anat sorgint en les diverses poesies de la Península durant l'Edat mitjana, als quals s'afegeixen després els elements procedents del petrarquisme i de l'humanisme italià. Aquest procés d'incorporació fou espontani. La poesia gallega emmudeix dins el segle xiv, però deixa gran part dels seus temes i formes a la naixent lírica dels cançoners castellans. Un fenomen semblant enriqueix durant el segle xv i el començament del xvi la producció castellana de valencians i catalans del Principat fins a arribar a la gairebé completa castellanització representada per Boscà, en el qual, però, l'element català és molt fort, tant per la influència d'Ausiàs March com en trets autònoms de la seva poesia, turmentada o raonadora. En el primer temps del moviment petrarquista espanyol, la comunicació entre castellans i catalans és un factor essencial. Garcilaso i Hurtado de Mendoza freqüenten l'ambient i les amistats barcelonines de Boscà. Cap als anys 1538-39 un poeta més jove, Gutierre de Cetina, dedica poemes al paborde Gualbes i a Cecília Millàs, de Barcelona. En l'obra de Cetina trobem la conjunció de les diverses herències poètiques en la poesia castellana del xvi: no solament cultiva els gèneres i metres italians, sinó també els tradicionals castellans. El madrigal *Ojos claros, serenos...* té el seu paral·lel en una d'aquestes cançons octosil·làbiques (comptant a la castellana); la comparació d'ambdues composicions ens il·lumina sobre les peculiaritats del petrarquisme o provinents dels *cancioneros*. Cetina encara, com ho demostrà A. M. Withers, és un dels poetes castellans que més insistentment s'inspira en Ausiàs March, a la influència del qual el Sr. Lapesa atribueix el gust de Cetina pels paisatges i ambients ombrívols. Relaciona també l'*Epístola y enfados* de Cetina (1543-1544) amb els *enuigs* provençals del monjo de Montaudon. L'èxit de l'obra de Cetina féu aparèixer una sèrie d'imitacions: *enfados* de Iranzo; *contentos* d'altres poetes sevillans; una *Epístola divina a modo de enfados*, de Baltasar del Alcázar, que és una versió religiosa del gènere; plects solts, alguns d'ells impresos pel valencià Timoneda; etc. D'on ho va prendre Cetina? Potser de les *noie* cremoneses del segle xiii, estudiades per G. G. Persico; però és molt més fàcil que Cetina conegués el cultiu dels *enuigs* a Catalunya, on hi havia el precedent més pròxim de Jordi de Sant Jordi. El Comunicant presenta el dilema com una consulta, i invita els estudiosos catalans a aportar notícies que ajudin a resoldre la qüestió.

Intervenen els Srs. P. BOHIGAS, J. ROMEU (Pere Serafi té un sonet d'*enuigs* datat el 1565 i d'altres amb estrambot que s'anticipen de cinquanta anys als sonets castellans